

Porteføljestyret for humaniora og samfunnsvitenskap

Referat Møte 4/2022

Dato 25.08.2022, kl. 10.00 – 16.00 og 26.08 kl 09.00 – 13.00

Sted Møterom Hassel 2 i Forskningsrådet

Tilstede: Camilla Serck-Hanssen, leder
Hans Dam Christensen
Narve Fulsås
Kristian Berg Harpviken
Terje Lohndal
Mari Rege
Jill Walker Rettberg
Eva-Maria Svensson
Mari Teigen (sak 25/22 på Zoom fra kl 14- 15.30)
Jarle Trondal
Åsa Sandnes, observatør (dag 1)

Forfall: Mari Teigen dag 1 fram til kl 14, og hele dag 2
Åsa Sandnes, observatør (dag 2)

Tilstede fra Forskningsrådet: Johannes Waage Løvhaug
Sunniva Brandtzæg
Monica Enger
Christian Lund
Jesper Werdelin Simonsen (sak 22/23)
Siri Tønseth
Lilian Baltzrud (sak 22/29)

Sak PSHUMSAM 20/22 **Godkjenning av saklisten**

Vedtak: *Saklisten godkjennes.*

Sak PSHUMSAM 21/22 **Godkjent referat fra møte 1/22, 05.04.2022; 2/22, 21.06.2022 og 3/22, 09.08.2022**

Vedtak: *Referatene tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 22/22 **Oppnevning av settestyreleder**

Sakstype: Beslutning

Vedtak: *Eva-Maria Svensson oppnevnes som settestyreleder*

Sak PSHUMSAM 23/22 **Orienteringer**

- Prosess for oppnevning av nye porteføljestyre i 2023

Saksdokumenter:

- Saksframlegg

Dagens porteføljestyrer er oppnevnt til 30. april 2023. Forskningsrådet skal nå sette i gang prosessen med å oppnevne nye styrer fra og med 1. mai 2023. Alle styremedlemmene kan i prinsippet være med videre, og for å sikre både kontinuitet og fornyelse kan ca. halvparten av dagens styremedlemmer fortsette dersom de ønsker det. Det blir sendt ut en survey til alle medlemmene av porteføljestyrene for å undersøke interessen for å sitte i et porteføljestyre i neste periode og få innspill til eventuelle endringer i sammensetning og ansvarsområde. På bakgrunn av surveyen vil administrasjonen gjennomgå styre-sammensetning og styrenes ansvarsområder.

- Organisasjonsendringer i Forskningsrådet

Områdedirektør Jesper W. Simonsen orienterte om organisasjonsendringene i Forskningsrådet. Formålet er at organiseringen skal være enkel og tydelig og bidra til klare roller, ansvar og myndighet. Den nye organiseringen knytter i større grad sammen strategien og porteføljene enn i dag. Ansvaret for de tre fagporteføljestyrene legges til en ny avdeling for banebrytende forskning under Område for forskningssystemet og internasjonalisering. Porteføljestyret var opptatt av at organiseringen må legge til rette for tverrgående prosesser. Det er også viktig at fagområdene blir godt ivaretatt. Porteføljestyring og investeringsprosesser skal bindes sammen av et nytt Område for investering, rådgivning og dialog.

- Den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet

I sin orientering om den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet sa Simonsen at det i prinsippet ikke har skjedd noen endringer etter møtet i porteføljestyret 21.06.22. Rapporten til KPMG bekrefter at Forskningsrådets prognoser har vært riktige. Statsråden etterlyser en større balanse i søknader og bevilgninger i Forskningsrådet. Porteføljestyret kommenterte at det blir et svært uheldig hvileskjær for grunnforskningen når det ikke lyses ut FRIPRO-midler i 2023. Debatten om å splitte opp Forskningsrådet er svært bekymringsfull, for dette vil gå ut over grunnforskningen.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 24/22

Spørsmål om habilitet

Sakstype: Beslutning

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/2 vedlegg

Porteføljestyret fattet vedtak om styremedlemmenes habilitet for alle saker på saklisten, samt vedtak om prosedyre i tilfelle styret ikke var beslutningsdyktig i en sak på møtet.

Forskningsrådets regler for habilitet og tillit ble fulgt ved alle vedtak.

Vedtak: *Det er følgende inhabilitet blant styremedlemmene for søknader under sak 25/22 (angitt med prosjektnr.):*

Hans Dam Christensen:

Fornyelse:

334659

Narve Fulsås

Fornyelse:

334480, 334148, 335124, 335122

Kristian Berg Harpviken

Fornyelse:

336050, 334497, 334266, 335478, 334468, 335043, 335277, 335881

Unge talenter:

335473

Terje Lohndal

Fornyelse:

334603, 335517, 334248, 335436, 334219, 334772

Mobilitet:

334314

Mari Rege

Unge talenter:

334759

Jill Walker Rettberg

Fornyelse:

335129, 335530

Camilla Serck-Hanssen

Mobilitet:

335337

Mari Teigen

Fornyelse:

334266, 335043, 335277, 335478, 336050

Jarle Trondal

Fornyelse:

336050, 335505

Unge talenter:

334615

2. Det er følgende inhabilitet blant styremedlemmene for øvrige saker på saklisten: Sak 32/22 Geir Mork.

3. Hvis det i løpet av møtet oppstår en situasjon der porteføljestyret ikke er beslutningsdyktig i en sak, gir styret administrasjonen fullmakt til å fatte vedtak i saken etter at denne er drøftet med de habile medlemmene av styret. Vedtak kan fattes på møtet.

Sak PSHUMSAM 25/22

Behandling av søknader om Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter og Tre-årig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet til fristen 2.2.2022

Sakstype: Beslutning

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/8 vedlegg

Porteføljestyret ble bedt om å fatte vedtak om bevilgning, rangert venteliste og avslag for alle søknadene om Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter og Treårig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet som kom inn til Banebrytende forskning – FRIPRO, FRIHUMSAM-delen, til fristen 2.2.2022.

Det forelå totalt 427 søknader til behandling, med et søkt beløp på ca. 4,3 milliarder kroner, derav 284 søknader om fornyelse, 121 søknader om unge talenter og 22 søknader om mobilitet. Kvalifiseringskravet for finansiering i FRIPRO var at søknaden hadde karakter 6 eller 7 på alle de fire vurderingskriteriene. Totalt var det 83 kvalifiserte søknader, derav 63 om fornyelse (inkl. 21 søknader sendt inn til andre temaer), 14 om unge talenter og 6 om mobilitet.

Søknadene var faglig vurdert i til sammen 31 fagpaneler, der hvert panel bestod av 3 til 6 utenlandske eksperter som vurderte mellom 7 og 31 søknader. Administrasjonen innhentet i tillegg vurderinger fra eksperter utenfor panelene fordi kompetansen blant panel-medlemmene ikke i tilstrekkelig grad dekket søknadenes innhold. Det ble totalt innhentet 86 vurderinger fra eksterne eksperter til 21 av panelene.

Totalt tilgjengelig budsjett til utdeling var 231 mill. kroner.

Vedtak:

Porteføljestyret bevilger midler til 13 Forskerprosjekt for fornyelse, ni Forskerprosjekt for unge talenter og ett Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet. Totalt 14 søknader om Forskerprosjekt for fornyelse settes på rangert venteliste.

De øvrige 390 søknadene avslås, derav 257 Fornyelse, 112 Unge talenter og 21 Internasjonal mobilitet.

Den rangerte ventelisten innebærer et betinget vedtak. Dersom søknader innstilt til bevilgning finansieres av et annet tema, skal søknader på ventelisten rykke opp til bevilgningslisten i rangert rekkefølge.

Porteføljestyret gir administrasjonen fullmakt til å avslå søknader som er på rangert venteliste og som ikke oppnår finansiering.

Sak PSHUMSAM 26/22

Kommentarer til søknadsbehandlingsprosessen

Sakstype: Diskusjon

Porteføljestyret ga kommentarer og innspill til Forskningsrådets søknadsbehandlingsprosess og prosedyrene for styrets søknadsbehandling.

Vedtak:

Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeid med å utvikle søknadsbehandlingsprosessen.

Sak PSHUMSAM 27/22

Porteføljeanalyse

Sakstype: Diskusjon

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Porteføljeanalysen og statistikken har hovedvekt på vurdering av måloppnåelse for brukermålene i porteføljeplanen. I sin innledning presenterte administrasjonen statistikk over fordeling mellom humaniora og samfunnsvitenskap i søknader og tildelinger i FRIHUMSAM, fordelingen av fagområdene i tematiske porteføljer og fagområdenes gjennomslag i ERC.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til porteføljeanalysen:

- Gitt suksessen for norske søknader i ERC, er det viktig at vi forstår og lærer av hva som ligger til grunn for at miljøene har lyktes med å nå fram, særlig nå som posisjoneringsmidlene er kuttet. Vi har behov for en dybdeforståelse av hva som fungerer for humaniora.
- Det er ønskelig å se på utviklingen og analysere fagene og disiplinene i et tiårsperspektiv, med tanke på flere perspektiver som tverrfaglighet og kjønn, spesielt for FRIPRO, men også for hele fagporteføljen.
- Det er ønskelig å få mer kunnskap om hva humaniora gjør i de tematiske utlysningene der de lykkes, for å få fram suksesshistorier som kan ha overføringsverdi til andre temaer.
- Det ville vært interessant med mer informasjon om variasjoner av typer publiseringer for de forskjellige fagene.
- Det er en bekymring at tallene viser en tilbakegang for humaniora. Spesielt i en periode med et uttalt mål om å øke andelen til 5 % i Forskningsrådet.
- En del av bakteppet for utviklingen i perioden er pandemien, da det ble lyst ut midler for å holde aktiviteten i gang. Disse midlene gikk i liten grad til humaniora.
- Det er ønskelig at porteføljeanalysen viser rettsvitenskap spesifikt.
- Porteføljeanalysen mangler informasjon om hva som er hemmere og drivere for utviklingen.
- Gitt at USA og UK er de viktigste samarbeidslandene, får de også indirekte midler til forskning. Man bør vurdere å legge en strategi for å øke samarbeidet med andre land.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeidet med porteføljeanalysen.*

Sak PSHUMSAM 28/22

Investeringsplan

Sakstype: Beslutning

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Investeringsplanen redegjør for utlysninger som planlegges gjennomført med porteføljestyrets egne midler i perioden 2023-2025. Det ligger ikke an til å bli en FRIPRO-utlysning i 2023, og det er stor usikkerhet knyttet til det endelige utlysningsbeløpet for 2024 og

2025 før vi vet mer om de endelige budsjettforutsetningene. Planen beskriver også rådgivningstiltakene som ligger i porteføljeplanen med en prioritering av når og hvordan de ulike tiltakene skal gjennomføres.

Dersom det blir vesentlige endringer i langtidsbudsjettet, skal styret forelegges en revidert investeringsplan.

Styret hadde følgende merknader til investeringsplanen:

- NordForsk har en egen utlysning for unge forskertalenter, som er viktig å gjøre miljøene oppmerksom på.
- Arbeidet med virkemiddelutvikling i Forskningsrådet blir viktig, ikke minst sett i lys av budsjettsituasjonen.
- Formuleringene om at det lyses ut FRIPRO-midler årlig må ev. justeres når budsjettsituasjonen for 2023 og videre framover er klar.
- Listen over prioriteringer i kap. 2 må ha lik form og strammes opp.

Vedtak: *Porteføljestyrets merknader innarbeides i utkastet til investeringsplan, og styreleder får fullmakt til å godkjenne den endelige versjonen av planen.*

Sak PSHUMSAM 29/22

Internasjonalt samarbeid

Sakstype: Beslutning

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Porteføljestyret ble orientert om internasjonalt finansierings-samarbeid innenfor humsam. De ble bedt om å ta stilling til en videreføring av norsk deltagelse i HERA, og finansiering av deltagelse i forskningsprogrammet *Crisis* 2024-2026. Midlene Forskningsrådet går inn med skal finansiere norske forskere i programmet. Det har vært flere søknader fra norske humanioramiljøer til programmet *Chanse* enn det har vært til tidligere programmer under HERA. Det er mulig å gå inn med mer midler dersom det er flere prosjekter med norsk deltagelse.

Porteføljestyret hadde følgende innspill:

- *Crisis* har en veldig viktig tematikk som treffer humaniora godt.
- Gitt den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet, må det vurderes nøye om Forskningsrådet skal gå inn med mer midler enn tidligere.

Vedtak: *Porteføljestyret besluttet at Forskningsrådet viderefører norsk deltagelse i HERA, og finansierer deltagelse i forskningsprogrammet "Crisis" 2024-2026.*

Sak PSHUMSAM 30/22

Plan for oppfølging av JUREVAL

Sakstype: Beslutning

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Porteføljestyret ble bedt om å ta stilling til den foreslåtte planen for oppfølgingen av JUREVAL. Porteføljestyret hadde følgende innspill:

- Antall medlemmer i forskergrupper som kan søke støtte endres i utlysningen fra "mer enn to medlemmer" til "minst tre medlemmer".
- Utlysningen bør få klarere frem at det oppfordres til at forskergruppene etablerer samarbeid på tvers av disipliner, og med andre institusjoner og land (f.eks. i Norden).
- Det er viktig med god statistikk for rettsvitenskap for å kartlegge om oppfølgingstiltakene har effekt.

Vedtak: *Porteføljestyret støtter den foreslåtte justerte planen for oppfølgingen av JUREVAL med utlysning av midler til nettverksstøtte og bred oppfølging gjennom eksisterende virkemidler og dialog.*

Sak PSHUMSAM 31/22

Prosess for nytt veikart for forskningsinfrastruktur

Sakstype: Orientering

Saksdokumenter:

- Saksframlegg

Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur ble evaluert i 2021. En av anbefalingene var å utvikle et mer prioriterende veikart som i et 15 års perspektiv tar inn over seg internasjonale trender, behovet for nye investeringer og oppgraderinger av eksisterende forskningsinfrastrukturer. Et ledd i dette arbeidet vil være å gjennomføre tematiske workshoper i løpet av november 2022 for å beskrive forskningens framtidige behov for forskningsinfrastruktur. I disse workshopene er det ønskelig at medlemmer fra porteføljestyrene deltar. Porteføljestyret ble bedt om å ta stilling til om de kan delta i noen av workshopene som er mest relevante ut fra deres fagbakgrunn.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til saken:

- Det er allerede gjort mye arbeid for å beskrive behovet for infrastruktur for bruk og deling av data. Denne kunnskapen må brukes i prosessen. Er denne ressurskrevende prosessen nødvendig når så mye allerede er gjort?
- Det er store juridiske begrensninger med tilgang til data. Det å gi nødvendig juridisk kompetanse bør bygges inn i infrastrukturen.
- Det er viktig å verne om den offentlige infrastrukturen som allerede er tilgjengelig. Mye offentlig materiale blir begrenset når myndigheten overføres til private aktører.
- Det er klare begrensninger i definisjonen av infrastruktur i forhold til behovene innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Derfor er det viktig at humsam-fagene er med på å definere hva infrastruktur skal være.

Administrasjonen presiserte at prosessen er viktig for å synliggjøre behovene innenfor fag og tema. Dagens områdestrategier gir liten retning. De nye veikartene skal ha et 15 års perspektiv, men oppdateres før hver tildeling. Representanter fra PS Humsam kan gjerne delta i tematiske workshoper i tillegg til workshopen for humaniora og samfunnsvitenskap. Workshopene vil være fysiske.

Følgende medlemmer i porteføljestyret meldte seg på under møtet: Humsam 7.11: Camilla og Jarle; Data 3.11: Camilla (Eva-Maria gir innspill). Resten av styret ble gitt en ukes frist til å vurdere om de kan delta.

Vedtak: *Porteføljestyrets medlemmer tar stilling til om de kan delta i høstens workshoper for nytt veikart for forskningsinfrastruktur.*

Sak PSHUMSAM 32/22

Forskningsrådets retningslinjer for åpen publisering av vitenskapelige bøker

Sakstype: Diskusjon

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Forskningsrådet har laget utkast til retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige bøker i tråd med cOAlition S prinsipper, som er tilpasset nasjonale forhold i dialog med de akademiske miljøene. Utkastet til retningslinjer ble lagt fram for porteføljestyret til diskusjon og innspill til videre arbeid med retningslinjene. Forskningsrådets administrasjon vil legge retningslinjene fram som direktørbeslutning høsten 2022. Retningslinjene vil gjelde fra og med utlysninger i 2023.

Porteføljestyret hadde følgende innspill og kommentarer:

- Administrasjonen må se gjennom at bruken av ordene "bør" og "skal" i de foreslåtte retningslinjene er korrekt.
- Retningslinjenes konsekvenser for kvalitet og for valg av bokformat (papir versus digitale bøker) blir viktig.
- Retningslinjene kan ha konsekvenser for salgbare bøker, og det er viktig at krav om åpen tilgang ikke begrenser markedsmuligheter i allmenntilgangen.
- I utkastet til retningslinjer foreslås en embargotid på 6 mnd mens flere andre finansiører bruker en grense på 12 mnd embargotid. Her bør Forskningsrådet være på linje med andre cOAlition S finansiører.

Vedtak: *Geir Mork var inhabil i saken. Porteføljestyrets innspill og kommentarer tas med i det videre arbeidet med retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige bøker. Deretter legges retningslinjene fram som direktørbeslutning.*

Sak PSHUMSAM 33/22

Møte høsten 2022

Vedtak: *Neste møte i porteføljestyret blir digitalt 1.11.2022*

Sak PSHUMSAM 34/22

Eventuelt

Vedtak:

Det var ingen saker under Eventuelt.